

2017-06-13

Miljö-och energidepartementet

Yttrande över Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem för farligt avfall, dnr M2017/00594/Ke

Ragn-Sells AB, i det följande benämnt "Ragn-Sells", har fått möjlighet att lämna synpunkter på Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag "Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem för farligt avfall".

Ragn-Sells generella synpunkter;

Vi stöder följande i redovisningens förslag gällande förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem för farligt avfall;

- Ett nationellt register/bättre spårbarhet för farligt avfall som underlag till riskbaserad tillsyn.
- Berörd lagstiftning samordnas och förtydligas i större utsträckning.
- Kvittens på lämnande, transport och mottagande av farligt avfall.
- Ökade rapporteringskrav för avfallsproducenterna och avfallslämnarna.
- Enklare och standardiserade metoder för rapportering/dokumentationskrav.
- Förbättrade möjligheter till tillsyn av farligt avfallstransporter.
- Att det ställs krav på obligatorisk årlig miljörapportering av avfall som uppkommer och omhändertas i mindre verksamheter (C-anläggningar).
- Samutnyttjande av inrapporteringsystem för avfallsstatistik.

Ragn-Sells detaljerade synpunkter - spårbarhetssystem för farligt avfall

Generellt anser vi att spårbarhetssystem för farligt avfall är en viktig åtgärd för att möjliggöra uppföljning av att särskilt farliga ämnen inte hamnar på avvägar.

I det svenska miljö kvalitetsmålet Gifrfri miljö ingår etappmålet om gifrfria och resurseffektiva kretslopp. Där ingår bl a att användningen av återvunna material ska vara säker ur hälso-

och miljösynpunkt genom att återcirkulation av farliga ämnen så långt som möjligt undviks samtidigt som resurseffektiva kretslopp eftersträvas. Ett system för spårbarhet för farligt avfall ligger helt i linje med detta etappmål.

Inom ramen för dagens lagstiftning ställs dokumentationskrav på farligt avfall som möjliggör riktad tillsyn av uppkomst och omhändertagande av farligt avfall. Dokumentationen är inte tillräcklig för att genom tillsyn kunna följa det farliga avfallets väg mellan olika aktörer i avfallsflödet.

Generellt är Ragn-Sells positiv till förslagen om nationellt spårbarhetssystem för farligt avfall som uppkommer i yrkesmässig verksamhet och förbättrad statistik för icke farligt avfall. Särskilt positivt är förslagen om ökad rapporteringsplikt för avfallsproducenter ("lämnare") och anmälningspliktiga avfallsmottagare ("mottagare") som ger bättre underlag för uppföljning av avfallsstatistik och flöden. Förslaget skiljer sig från förslaget på utökad rapportering i Naturvårdsverkets utredning av regeringsuppdraget "Icke farligt bygg- och rivningsavfall". Det finns därmed en diskrepans mellan Naturvårdsverkets förslag i regeringsuppdragen och därmed möjlighet att jämföra uppkomna mängder med faktiskt återvunna.

Ragn-Sells är även generellt positiv till förslag om kvitteringsplikten som följer av förslag på spårbarhetssystem för farligt avfall men vill framhålla att syftet med spårbarhetssystem för farligt avfall endast kan uppnås i kombination med en riskbaserad tillsyn. Avfallsmottagarna har redan tillsyn av sin verksamhet och med förslaget på utökad rapportering för C-verksamheter kommer i princip samtliga mottagande verksamheter rapportera mottagna och hanterade farligt avfallsmängder. Ett digitalt spårbarhetssystem kommer inte ensamt att minska risken för illegala transporter av farligt avfall. Systemet bygger på att avfallslämnaren rapporterar in att avfallet ska transporteras iväg för att möjliggöra spårning i efterföljande led. När det farliga avfallet har kvitterats hos en godkänd mottagare borde syftet med systemet vara uppnått. Föreslagna krav på inrapportering av hanterings- och behandlingskoder leder enligt Ragn-Sells inte till förbättrad spårbarhet.

Kostnader

Ragn-Sells betonar vidare vikten av att;

- Kostnaderna för administrering och IT-system kan bli höga beroende på hur den digitala lösningen kommer att se ut och därigenom vad som kommer att krävas.

Sekretess

Ragn-Sells betonar vidare vikten av att;

- Det behövs ett förtydligande av juridiken kring statistiksekretess för att säkerställa sekretessen kring affärskritiska uppgifter. Det framgår inte av redovisningens förslag vilket sekretesskydd verksamheter kan förvänta sig gällande de uppgifter som

inrapporteras. Om tillsynsmyndigheterna ska ha tillgång till inrapporterade uppgifter, t.ex. genom att jämföra avsändarens med mottagarens inrapporterade avfallsstatistik, behövs tydlig vägledning i vilket ändamål de får sprida informationen, att den inte ska flyttas över till deras egna offentliga ärendehanteringssystem, samt på vilket sätt man lämpligen bedriver tillsyn kopplat till uppgifterna.

- Det inte är tillräckligt sekretesskyddande för verksamhetsutövare att Naturvårdsverket (NV) upprättar en sekretessavdelning. Övriga myndigheter som får ta del av statistikuppgifter har inte upprättade sekretessavdelningar på samma sätt som NV. Övriga myndigheter faller inom ramen för offentlighetsprincipen varvid för verksamheterna känsliga uppgifter kan komma i orätta händer, t.ex. i samband med upphandlingsförfaranden.
- Det även är viktigt att verksamhetsutövarna inte ska behöva begära sekretess vid varje tillfälle.
- Föreslagen lydelse i kapitel 4, 4.1.1 Avfallsförordningen görs kompatibel med föreskrifterna för transport av farligt gods - med anledning av gods med hög riskpotential.

Utveckling av spårbarhetssystemet i allmänhet, och dess sekretess i synnerhet, behöver ske i samverkan med aktörer från avfallets hela värdekedja samt av intressenter såsom tillsynsmyndigheter, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) med god kunskap om transportskydd och spårbarhet (t.ex. radioaktivt avfall och kemikalier som kan användas för terrorhandlingar).

Lämnaren/Transportör

Ragn-Sells betonar vidare vikten av att;

- Det behövs förtydligande gällande ID-hantering/inrapportering och hantering av digitala transporthandlingar/spårning av farligt avfall som hämtas hos flera lämnare. Exempelvis tankbilar som slamsuger oljeavskiljare och brunnar, eller när styckegods hämtas hos flera kunder/lämnare (t.ex. kontor/kommersiella fastigheter) som samtransporteras.

Mottagaren

Ragn-Sells betonar vidare vikten av att;

- Föreslagna tidsperioder i 56 § Avfallsförordningen förlängs för att möjliggöra efterlevnad av Avfallsförordningen samt säkerställa rätt kvalitet på statistiken.

Föreslagen tidsperiod om ett dygn respektive tre arbetsdagar efter mottagande bedöms svårt att uppfylla, särskilt i händelse av t.ex. sjukdom eller semesterperioder och helgdagar.

Tidsperioden om tre arbetsdagar bedöms också svår att uppfylla med anledning av att det kan vara nödvändigt med omklassning av avfallstyp och mängd efter att avfallet omhändertagits och sorterats på mottagande anläggning. Tidskrävande analyser av avfall tar ofta upp till ett par veckor att genomföra.

Föreslagna tidsperioder kan också medföra risk för felaktigheter i statistiken. Om sen inrapportering medför sanktionsavgifter finns risk att inrapportering i tid prioriteras före inrapportering av rätt uppgifter.

- Det behöver förtydligas hur skillnader i avfallsklassificering mellan avfallslämnaren och mottagaren ska hanteras för att undvika felaktiga bedömningar i huruvida avfallet har mottagits, eller hamnat på avvägar. Skillnader kan uppkomma som en följd av omklassningar då lämnaren av okunskap har felklassat avfallet, eller för att klassningen kräver analyser som normalt sker på mottagande anläggning.
- Förtydligande behövs gällande ID-hantering/kvittenser/inrapportering av hanterings/behandlingskoder för farligt avfall som samtransporterats till en mottagare som i sin tur samlagrar farligt avfall med olika ID-nummer. Det är i praktiken mycket svårt att spåra fortsatt hantering, efter mottagande, till en specifik leverans/ett ID-nummer. I de fall metoder för återvinning eller bortskaffande ska inrapporteras i ett spårbarhetssystem bör det vara hanteringskoden närmast efter mottagande som ska inrapporteras, och inte sluthanteringskod. Rapporteringen bör i så fall kunna ske enligt schabloner.
- Kvittens av mottagandet bör vara tillräckligt för att kunna spåra att det farliga avfallet har transporterats till en godkänd mottagare. Att behandlingskoder rapporteras i samma systemstöd som spårbarheten kan underlätta i miljörapporteringen men fungerar inte i samma utsträckning som del av spårbarheten.
- Det finns risk att förslaget om att mottagande anläggning ska rapportera transporter utan ID-nummer kan leda till att dessa hamnar på avvägar för att inte riskera att bli anmälda. Samtidigt förstår Ragn-Sells att detta är en viktig del av spårbarhetssystemet.

Ragn-Sells detaljerade synpunkter - Utökad rapportering av icke-farligt avfall

Sekretess

Vi betonar vikten av att;

- NV kan säkerställa sekretess i inrapporterad avfallsstatistik och genom vägledning förtydliga vad som förväntas inom ramen för tillsyn med dessa uppgifter som grund. Om rapporteringen ska ha ett tillsynssyfte kommer uppgifterna att hanteras inom ramen för kommunernas ärendehanteringssystem, som är offentliga om inte manuell sekretessklassning läggs in.

Rapportering

Ragn-Sells betonar vidare vikten av att;

- NV förtydligar vad som kommer att krävas gällande rapporteringskraven för icke farligt avfall i allmänhet och bygg- och rivningsavfall i synnerhet. Förslaget om att både lämnarna och mottagarna ska rapportera skiljer sig från förslaget på utökad rapportering i Naturvårdsverkets utredning av regeringsuppdraget "Icke farligt bygg- och rivningsavfall". Det finns därmed en diskrepans mellan Naturvårdsverkets förslag i de olika regeringsuppdragen.
- Rapportering bör redovisas enligt avfallsförordningens avfallskoder. Ytterligare indelning (t.ex. i "oundvikligt" alternativt "onödigt") bör enligt Ragn-Sells uppfattning kunna utgå från andra mätmetoder och vara i mer projektartad form än årlig lagstadgad rapportering.

Bakgrund

Naturvårdsverkets har redovisat regeringens uppdrag att analysera och föreslå hur avfallsstatistiken kan utvecklas samt föreslå ett system för spårbarhet av framförallt farligt avfall.

Nuvarande avfallsstatistik behöver kompletteras, särskilt sådana avfallsflöden som har särskilt stor betydelse ur miljösynpunkt i någon del av dess livscykel. Viss avfallsstatistik behöver vara särskilt detaljerad för att kvantifierade mål ska vara möjliga att följa upp.

Redovisningens utgångspunkt är att vägen till bättre avfallsstatistik och särskilt spårbarhet av farligt avfall kräver ett effektivt och ändamålsenligt systemstöd. Målet är att uppnå en förbättrad avfallsstatistik genom strukturerad informationsinsamling, från ett större antal uppgiftslämnare.

Naturvårdsverket föreslår att all yrkesmässig verksamhet, oavsett storlek, ska rapportera farligt avfall som lämnas till borttransport eller som tar emot efter transport. Rapportering i digital lösning. Anmälningsskyldigt avfall (enligt EG-förordningen 1013/2006, om transport av avfall) och som i Sverige lämnas för export eller tas emot efter import, får rapporteras digitalt.

Vidare föreslår Naturvårdsverket att anmälningsskyldig miljöfarlig verksamhet (C-verksamhet) årligen ska rapportera bortlämnat eller mottaget *icke farligt avfall*. Rapportering i digital lösning.

Genomförande av förslagen innebär att Sverige på ett tydligare sätt uppfyller kraven i artikel 17 om övervakning av farligt avfall samt registerhållning enligt artikel 35 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall. Förslagen förbättrar möjligheten att uppnå miljömålet om giftfri miljö. Ökad kunskap om avfallsmängder och flöden förväntas också öka.

Exempel på förväntade nyttor av redovisningens förordade förslag; tydligare regler, ökad datakvalitet, effektivare metoder för rapporteringskrav, nya affärsmöjligheter för avfallssektorn, ökad medvetenhet hos avfallsproducenten, bättre underlag för riskbaserad tillsyn, spåra flöden och händelser, minskat fusk, minskade kostnader per uppgiftslämnare.

Exempel på konsekvenser som redovisningens förslag innebär; ökad administrativ börda för verksamhetsutövare, särskilt för större verksamheter med många avfallstyper och transporter samt för de som idag inte omfattas av rapporteringsplikt.

För Ragn-Sells AB

Pär Larshans
Hållbarhetschef